

Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten

PROTOKOLL FRA MØTE 5/2018

18. oktober, Lundegard, Venabygdsfjellet

Tilstede:

Kommune	Medlemmer	Møtt	Varamedlemmer	Møtt
Alvdal	Janne Lunaas	X	Leif Langodden	
Dovre	Arne Vadet		Gunn Jane Ulekeliv	
Folldal	Solvår Brustad Lilleeng	X	Bjørn Brendbakken	
Hamar	Hilde Nyborg Fischer		Erling Alderslyst	
Nord-Fron	Anne K. Tina Lyslo	X	Jan Roger Bøe Øien	
Rendalen	Arne Hagestrø		Silje Mogstad Finstad	
Ringebu	Laila Bårdsløkken		Bjørn Moastuen	
Ringsaker	Andreas Karlsen	X	Anne Mæhlum	
Sel	Jørund Båtstad	X	Eldri Siem	
Stor-Elvdal	Torstein Storaas	X	Turid Hoffstad	
Sør-Fron	Else Mari Bjørke		Hans Mathias Ulberg	
Øyer	Bjørner Killi	X	Anne Magnhild Braastad Lie	
Åmot	Ole Erik Hørstad		Sissel Frang Rustad	
FMHE	Tom Hjemseteren	X		
Sekretær	Marit Vorkinn	X		

SAKER:	
2018/50	GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE
2018/51	FOLLDAL – KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2018-2028
2018/52	ÅMOT - VARSEL OM OPPSTART REGULERINGSPLAN SKRAMSTADSÆTRE-ROSTADSÆTERVEIEN

2018/50 GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE

Godkjent.

2018/51 FOLLDAL – KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2018-2028

SAKSOPPLYSNINGER

Folldal kommune har lagt ut kommuneplanens arealdel 2018-2028 til første gangs høring.

Fullstendige sakspapirer ligger på: <https://www.folldal.kommune.no/tjenester/kart-plan-bygg-og-eiendom/planer/planer-under-arbeid/>.

Nasjonale villreinområder i regionalplanene for Rondane-Sølknkletten og Dovrefjell, seterområder og høyfjell er avsatt i kommuneplanen som hensynssone. Dette omfatter 86% av kommunens arealer. Det er ikke lagt ut nye områder for bebyggelse og anlegg i planen.

Kommunen har en grundig gjennomgang av forhold knyttet til fritidsbebyggelse. Pr. i dag har kommunen 574 fritidsboliger og en tomtereserve for 221 fritidsboliger. I tillegg kommer 146 bygninger registrert som utleiehytter på landbrukseiendommer.

Det er ikke lagt ut nye områder for fritidsbebyggelse i planen. Kommunen har hatt en gjennomgang av fritidshus utenfor regulerte områder (dvs. at de hyttene ligger i LNF-områder). Tiltak på eksisterende fritidsbebyggelse innenfor nasjonalt villreinområde skal fortsatt behandles som dispensasjon.

For eksisterende hytter *utenom* nasjonalt villreinområde og regulerte felt, er det foreslått bestemmelser om at det kan tillates totalt 140 m² BRA og at anneks maksimalt kan være 20 m² BRA. Disse bestemmelsene betyr at kommunene kan behandle søknader om utvidelse som byggesak, uten å måtte sende utvidelsene på høring til regionale myndigheter. Det er utarbeidet et eget kart som viser hvilke hytter som kommer i hvilken kategori:

https://www.folldal.kommune.no/f/p1/if8514c69-0b6c-470f-b09b-a7ea522991cf/20180528_temakart-fritidsbebyggelse-lnf.pdf

Det er bygd mange utleiehytter på landbrukseiendommer i Folldal. Det åpnes ikke for å tillate fradeling av utleiehytter som selvstendig fritidsbebyggelse.

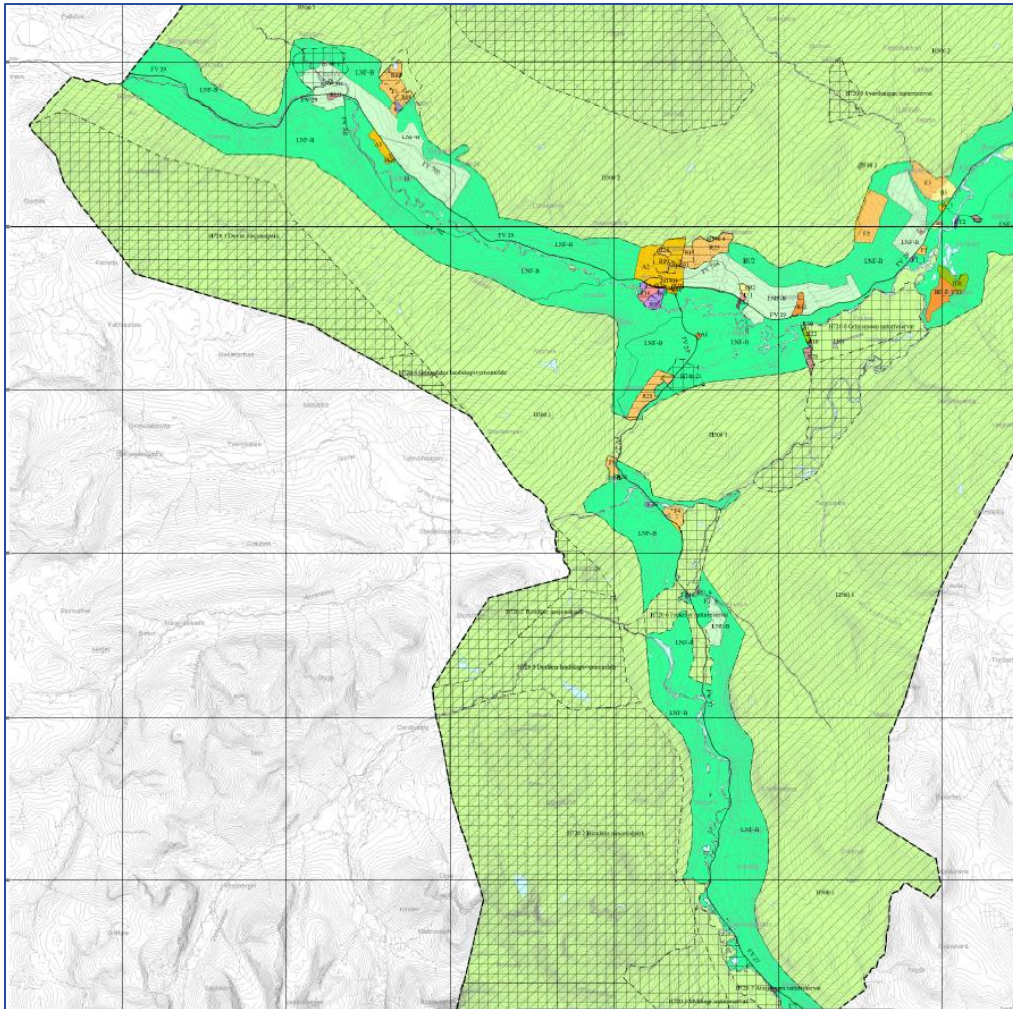
Det meste av det arealet som ikke ligger i nasjonalt villreinområde er avsatt som Landbruks-, natur- og friluftsområde hvor spredt boligbygging er tillatt (den sterkeste grønne fargen på kartet på neste side). I bestemmelsene til planen er antall boliger som kan bygges i disse sonene satt til 30 totalt for hele kommunen. I gjennomsnitt bygges det ca. 2 boliger i Folldal hvert år (våningshus unntatt).

Forholdet til Regional plan for Rondane-Sølnkletten

Planen har «*Særskilt retningslinjer for trekk-/utvekslingsområder i Atndalen: Ny bebyggelse og nye anlegg bør så langt det er mulig knyttes til og i nærheten av eksisterende bebyggelse og infrastruktur. Det skal legges vekt på beite-/trekk- og utvekslingsområder synliggjort i denne sonen*».

Villreinens arealbruk

Som grunnlag for regionalplan Rondane-Sølnkletten ble det utarbeidet en rapport om villreinens leveområder (NINA Rapport 339). Vedleggskartet til denne viser bl.a. trekkområder i Atndalen. Etter at regionalplanen var godkjent, kom oppsummeringen av det store forskningsprosjektet NINA gjennomførte i Rondane villreinområde i perioden 2009 t.o.m. 2014. Prosjektet dokumenterer villreinens arealbruk og hvordan arealbruken påvirkes av menneskelig ferdsel og inngrep (NINA Rapport 1013). I rapporten er det definert 11 fokusområder, som er områder av spesiell betydning for villreinen, eller hvor det er konflikt mellom villrein og samfunn. Atndalen er blant disse fokusområdene. I rapporten vises det til at en ikke kan si noe om hvor ofte og hvor mange dyr som eventuelt krysser over Fv 27. Målet for fokusområdet er å reetablere trekket mellom Rondane og Sølnkletten.

Utsnitt av kommuneplanens arealdel 2018-2028

VURDERING

Kommunen har gjort en sjeldent grundig og god jobb med å utrede forhold knyttet til fritidsbebyggelse. Gjennom planen er det lagt opp til en klar politisk, ansvarlig styring av fritidshusbebyggelsen. Kommunen har vurdert tomtereserven for fritidshus til å være så stor at nye tomter ikke legges ut i denne kommuneplanperioden.

Utviklingssonen i regionalplanen i Atndalen er utlagt som LNF-områder der spredt boligbygging tillates. Dette i motsetning til gjeldende kommuneplan, der kun små arealer utlagt på denne måten. I tillegg åpnes det for utvidelser av 50-60 hytter (telt ut fra temakart fritidsbebyggelse i LNF) til 140 m² BRA uten dispensasjonsbehandling. Disse ligger i hovedsak helt nede i dalbotn, langs Fv. 27.

Atndalen har status som viktig trekk- og utvekslingszone i regionalplanen. Ut fra dette bør utvidelser av fritidshus og nye boliger i Atndalen fortsatt dispensasjonsbehandles. Det betyr *ikke* at eksisterende fritidshus ikke kan utvides eller at det ikke kan bygges nye boliger i området. Å opprettholde dispensasjonspraksisen vil imidlertid være en sikkerhet for at trekkmulighetene mellom Sølnekletten og Rondane blir opprettholdt.

For å unngå misforståelser kan en i bestemmelsene for eksisterende spredt fritidsbebyggelse i LNF-områder presisere at 140 m² BRA inkluderer parkeringsareal, jfr. KMDs veileder «Grad av utnyttning» https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kmd/boby/grad_av_utnyttning.pdf

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda vil rose Folldal kommune for en grundig og god jobb med å utrede forhold knyttet til fritidshusbebyggelse. Nemnda vil også rose kommunen for ikke å legge ut nye tomter for fritidshusbebyggelse når tomtereserven er såpass stor som den er.

Atndalen er avsatt som et viktig trekk- og utvekslingsområde i regionalplanen for Rondane-Sølnkletten. Nemnda tilrår derfor at utvidelser av fritidshus og nye boliger i Atndalen fortsatt underlegges dispensasjonsbehandling. Dette betyr *ikke* at eksisterende fritidshus ikke kan utvides eller at det ikke kan bygges nye boliger i området. Å opprettholde dispensasjonspraksisen vil imidlertid være en sikkerhet for at trekkmulighetene mellom Sølnkletten og Rondane blir opprettholdt.

STYRETS BEHANDLING

Ingen merknader.

VEDTAK

Villreinnemnda vil rose Folldal kommune for en grundig og god jobb med å utrede forhold knyttet til fritidshusbebyggelse. Nemnda vil også rose kommunen for ikke å legge ut nye tomter for fritidshusbebyggelse når tomtereserven er såpass stor som den er.

Atndalen er avsatt som et viktig trekk- og utvekslingsområde i regionalplanen for Rondane-Sølnkletten. Nemnda tilrår derfor at utvidelser av fritidshus og nye boliger i Atndalen fortsatt underlegges dispensasjonsbehandling. Dette betyr *ikke* at eksisterende fritidshus ikke kan utvides eller at det ikke kan bygges nye boliger i området. Å opprettholde dispensasjonspraksisen vil imidlertid være en sikkerhet for at trekkmulighetene mellom Sølnkletten og Rondane blir opprettholdt.

Vedtaket var enstemmig.

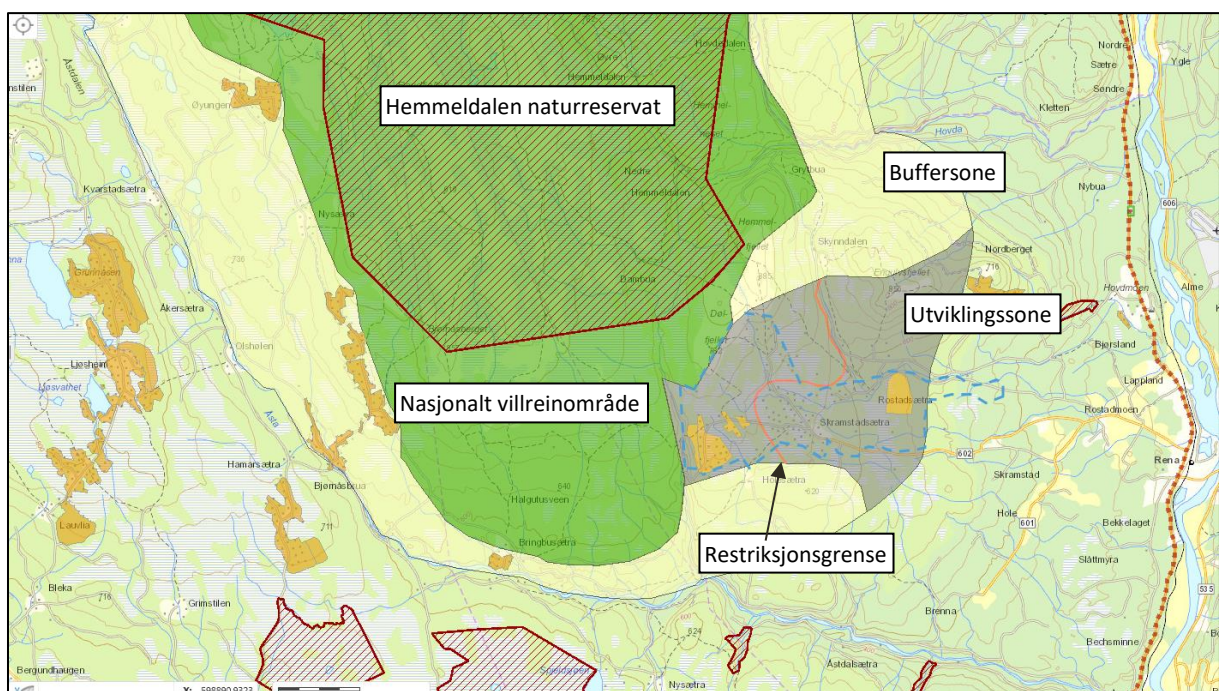

2018/52 ÅMOT - VARSEL OM OPPSTART REGULERINGSPLAN SKRAMSTADSÆTRE-ROSTADSÆTERVEIEN

SAKSOPPLYSNINGER

Det er varslet oppstart av detaljregulering av Skramstadsetra-Rostadsæterveien. Planområdet omfattes av kommuneplanens arealdel for Åmot 2016-2030. Formålet med planarbeidet er bl.a. å legge til rette for ny fritidsbebyggelse og fortette eksisterende områder for fritidsbebyggelse. Planområdet er på ca. 14.700 daa.

I oppstartmøte med Åmot kommune ble det avklart at det er krav om å gjennomføre en konsekvensutredning (KU) etter vedlegg II i KU-forskriften. Planprogram er utarbeidet.

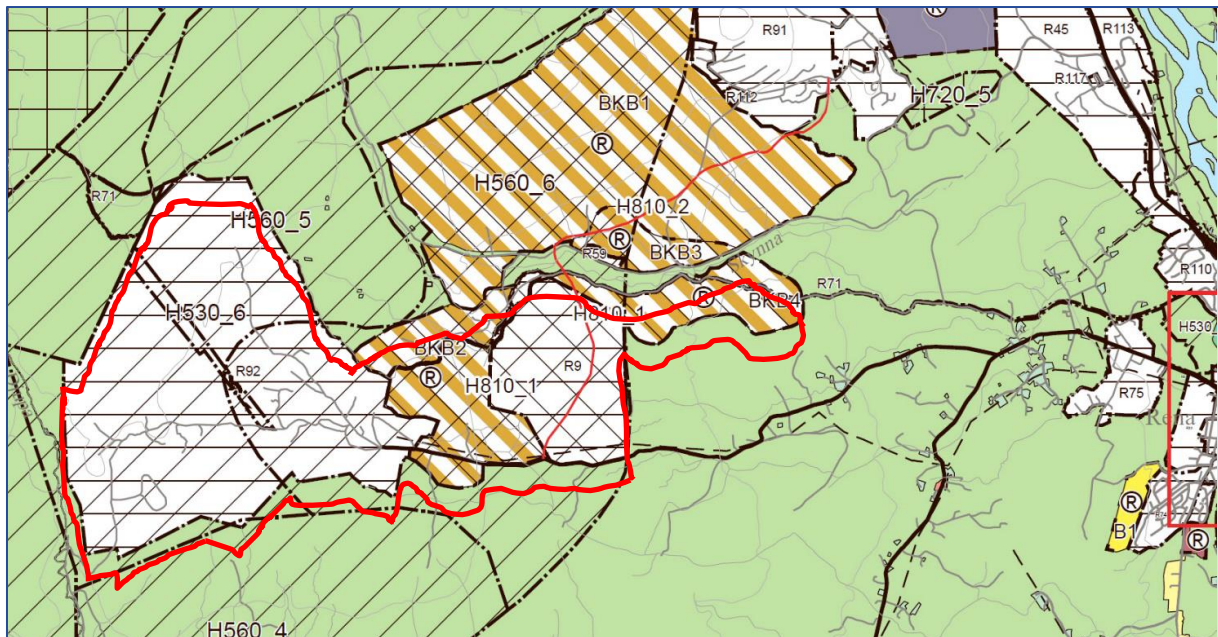

Utsnitt fra regional plan. Reguleringsområdet er markert med blå, stiplet linje.

Kommuneplanens arealdel 2016-2030

Villreinnemnda hadde kommuneplanens arealdel til uttale ved første gangs høring (sak 2017/15). Villreinnemnda etterlyste da en samla vurdering av konsekvensene av foreslått hytteutbygging for villreinen i Rondane. Nemnda oppfordret kommunene til å redusere samla utbyggingsramme på vestsida av hoveddalføret vesentlig.

Etter første gangs høring hadde kommunen en dialog mot de myndigheter som hadde innsigelse til planen. Villreinnemnda har ikke innsigelsesmyndighet i kommuneplansaker, og ble verken involvert i eller informert om denne prosessen. Kommunene vedtok kommuneplanens arealdel 11.4.2018.

Utsnitt fra kommuneplanen for Åmot 2016-2030.

Planområdet er markert med rød strek og omfatter:

R92 (eksisterende reguleringsplan): Skramstadsætra hytteområde

R9 (eksisterende reguleringsplan): Åsmora hytteområde

BKB2: Kombinert formål for fritidsbebyggelse og fritids- og turistformål (2131 daa)

BKB4: Kombinert formål infiltrasjonsanlegg og massetak

Også BKB1 og BKB3 er avsatt som kombinert formål for fritidsbebyggelse og fritids- og turistformål i den nye kommuneplanen. I kommuneplanen er det knyttet plankrav til disse utbyggingsområdene: Ved planlegging av nye kombinerte områder for bebyggelse og anlegg i Åmot Vestfjell, BKB1 – BKB4, skal det utarbeides to helhetlige reguleringsplaner, en områdereguleringsplan for områdene nord for Skynna (BKB1 og BKB3) og en detaljreguleringsplan sør for Skynna (BKB2 og BKB4). Jfr. kommuneplanbestemmelse §§ 2.4 og 7.7. Det er altså avsatt to hovedområder for kombinert formål for fritidsbebyggelse og fritids- og turistformål inn mot villreinens leveområder. Reguleringsplanen som starter opp gjelder kun det ene området.

Det er i kommuneplanen også krav om at nødvendig infrastruktur skal være etablert før utbygging kan skje. Kommuneplanen har videre en bestemmelse om miljøkvalitet:

Ved utarbeidelse av helhetlig områdereguleringsplan for BKB1-4 skal villreinplan for Rondane (Regional plan for Rondane – Sølknkletten, godkjent av Miljøverndepartementet 17.09.2013) være førende. Det skal tas hensyn til villrein. Det er krav om avbøtende tiltak og kanalisering av ferdsel og annen aktivitet. Dette for å dempe ferdsel og aktivitet inn i nasjonalt villreinområde.

I kommuneplanen ble det derimot ikke sagt noe om utnyttelsesgrad i områdene, eller satt en øvre ramme for hyttebygging i områdene. Avgjørelsen om omfanget av utbygging er dermed skjøvet over på reguleringsplannivå.

Forholdet til Regional plan for Rondane-Sølknkletten

Det meste av planområdet ligger i regionalplanen innenfor Sone3, «Utviklingszone i randområdene», jfr. kart foran. Retningslinjene for planen sier bl.a. at: «Denne sonen har stor samfunnsmessig betydning, samtidig som deler av den er biologisk leveområde for villrein. Det blir lagt stor vekt på samfunnsmessig utvikling, samtidig som det tas hensyn til villreinen ved at det er krav om avbøtende

tiltak og kanalisering av ferdsel og annen aktivitet for å dempe ferdsel og aktiviteter inn i nasjonalt villreinområde».

Også sone 3 er å regne som en hensynssone for villrein, jfr. planbeskrivelsen avsnitt 3.1.2 «*Hovedgrep og prinsipper i regional plan for Rondane-Sølnkletten*». Her pekes det bl.a. på at det skal være «*Klar styring av ny fritidsbebyggelse og andre tiltak også i sone 3 og 4. Krav om avbøtende tiltak*».

I tre områder i regionalplanen, der området rundt Skramstadsetra er det ene, mangler det buffersone mellom nasjonalt villreinområde og utviklingssona. I disse områdene er det inn mot nasjonalt villreinområdet satt ekstra restriksjoner, ved at det ikke skal etableres ny fritidsbebyggelse/fritidseiendommer ut over de som allerede er godkjent gjennom reguleringsplan eller områder avsatt som fritidsbebyggelse i kommuneplanens arealdel. Ved Skramstadsetra gjelder dette områdene vest for den såkalte restriksjonsgrensa, jfr. kart foran.

Villreinens arealbruk - kunnskapsgrunnlag

Det har siden regionalplanen for Rondane-Sølnkletten ble godkjent i 2013 kommet flere fagrapporter om villrein og ferdsel. Disse gir viktig, ny kunnskap for forvaltningen av Rondane villreinområde.

1. NINA Rapport 1013. 2014. Villrein og ferdsel i Rondane. Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009–2014. Strand, O., Gundersen, V., Jordhøy, P., Andersen, R., Nerhoel, I., Panzacchi, M. & Van Moorter, B. <http://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/rapport/2015/1013.pdf>
Rapporten oppsummerer det store forskningsprosjektet NINA gjennomførte i Rondane villreinområde i perioden 2009 t.o.m. 2014. Prosjektet dokumenterer villreinens arealbruk og hvordan arealbruken påvirkes av menneskelig ferdsel og inngrep.

2. NINA Rapport 1300. 2016. Villreinen i Rondane sørområde – Fampen. Status og arealbruk Jordhøy, P., Ruud, H. P. og Lie, T. 2017. <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2443206>

3. NINA Temahefte 70. 2017. Populasjonsdynamiske utfordringer knyttet til fragmentering av villreinfjellet. Nilsen, E. B. og Strand, O. <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2430979>
Rapporten oppsummerer undersøkelser i en rekke villreinområder i Norge, og diskuterer hvordan fragmentering vil kunne påvirke villreinens bestandsdynamikk. NINA advarer mot en ytterligere fragmentering av villreinens arealer:

«Ulike FoU- prosjekter har framskaffet solid dokumentasjon på villreinens arealbruk og hvordan ulike tekniske inngrep og forstyrrelser i forbindelse med disse har medført en fragmentering av villreinens leveområder. Vi advarer mot en utvikling hvor dagens villreinområder deles opp ytterligere. Konkret gjelder dette både Setesdal Vesthei, Hardangervidda, Nordfjella, Rondane og Snøhetta. I alle disse områdene står de lokale villreinstammene i fare for, eller er i ferd med å bli, delt inn i delbestander» (vår utheving).

4. NINA Rapport 1400. 2017. Miljøkvalitetsnorm for villrein. Forslag fra en ekspertgruppe. Kjelstad, et al. <http://www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M869/M869.pdf>
Klima- og miljødepartementet har satt i gang et arbeid med å etablere en miljøkvalitetsnorm for villrein (naturmangfoldlova §13). Målet er å sikre at villreinen i Norge forvaltes på en slik måte at internasjonale avtaler overholdes og at nasjonale målsettinger om levedyktige bestander innen økologisk fungerende leveområder nås (nml §5). En ekspertgruppe nedsatt av Miljødirektoratet har levert en rapport som har utarbeidet et forslag til en slik miljøkvalitetsnorm for villrein.

Rapporten har en gjennomgang av kunnskapsgrunnlaget for hvert enkelt villreinområde, og ser bl.a. på hvor stor andel av det biologiske leveområdet som ble avsatt som nasjonalt villreinområde

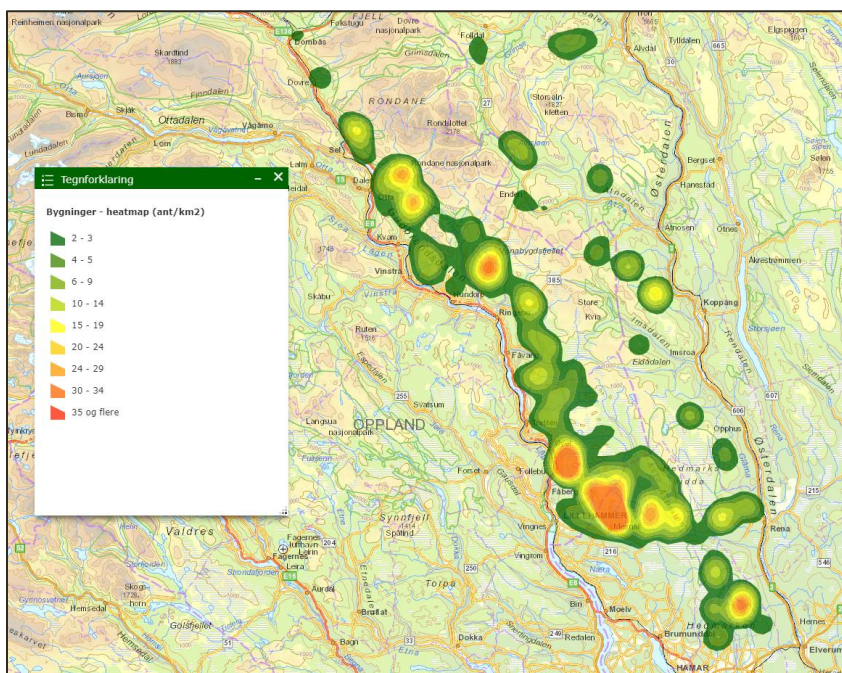
(kategorien med de strengeste restriksjonene på arealbruken) i regionalplaneprosessene. Rondane er det villreinområdet som i minst grad har sikret det biologiske leveområdet som nasjonalt villreinområde. Mens 97% av det biologiske leveområdet på Hardangervidda ble avsatt som nasjonalt villreinområde i regionalplanen, ble bare 63% av det biologiske leveområdet i Rondane avsatt som nasjonalt villreinområde.

Rapporten peker også på at dagens villrein i Rondane/Dovre fortsatt synes å representere den opprinnelige stedegne villreinen i regionen. DNA-analyser tyder på at villreinen her har opprettholdt sin genetiske egenart uten vesentlig innblanding fra andre.

GPS-registreringer - villrein

GPS-registreringer fram til 2014 er dokumentert i NINA Rapport 1013. Etter denne perioden er GPS-registreringer tilgjengelige bl.a. via <https://dyreposisjon.no/Account/Login?ReturnUrl=%2F>. I de første årene med GPS-merking av villrein lyktes en ikke med å merke villrein som trakk sør for Åsta. I 2017 ble fire nye dyr merket, og to av disse har trukket sør for Åsta sommerstid. Det er dokumentert via dronefilming at ett av dyrene gikk sammen med en flokk på rundt 100 dyr.

Gjennom arbeidet med et areal- og ferdselsregister i Rondane er det utarbeidet et såkalt «heatmap» som viser tettheten av hytter, buer og setrer i området, se figur under. Denne viser at det på strekningen mellom Lillehammer og Rena allerede er sterk hytteutbygging. En økning i ferdselen her kan potensielt avskjære villreinsens muligheter til å trekke til områdene sør for Åsta.

VURDERING

Det området som nå skal reguleres ligger i utviklingssonen i regional plan for Rondane-Sølnkletten. Til tross for navnet er dette også en hensynssone for villreinen, selv om restriksjonsnivået her er lavere enn i sone 1 og sone 2. Dette understrekes av bestemmelsene til kommuneplanen. Villreinhensyn må derfor tillegges sterk vekt, både som eget tema i konsekvensutredningene og i forslaget til plan.

Konsekvensutredninger

Naturmangfoldlovas §10 sier at «*En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for*». I denne saken betyr dette at konsekvensene av planforslaget for villreinen både må vurderes i forhold til eksisterende tomtereserve inn mot villreinenes leveområder i Åmot, i forhold til samla belastning på aksene Rena-Lillehammer og presedensvirkning for regionalplanområdet som helhet.

Utbyggingsramme

I restriksjonssonen inn mot nasjonalt villreinområde sier retningslinjene for regionalplanen at det ikke skal tillates ny fritidshusbebyggelse, utover det som allerede ligger i godkjente planer. Dersom det ønskes fortetting i denne sonen må dette skje som en omdisponering av ledige tomter i restriksjonssonen.

Det har etter at regionalplanen ble godkjent i 2013 kommet mye ny kunnskap som dokumenterer at villreinen i Rondane er sårbar. Gitt de store tomtereserver Åmot kommune har i andre deler av kommunen, tilrås en forsiktig utbygging i reguleringsplanområdet.

Det gjøres her oppmerksom på at kommuneplanens arealdel for Ringebu kommune nylig er sendt Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) for avgjørelse, etter innsigelser fra både fylkeskommunen og Fylkesmannen i Oppland. Hovedinnsigelsen til planen gjelder utbyggingsrammen for nye hytter i utviklingssonen. KMDs avgjørelse vil være retningsgivende for videre hyttebygging i hele regionalplanområdet.

Avbøtende tiltak

Det er viktig at forslag om avbøtende tiltak er konkrete og at det vises hvordan disse skal gjennomføres. For å sikre gjennomføring kan en f.eks. legge inn rekkefølgebestemmelser. Dersom avbøtende tiltak kun presenteres som uforpliktende forslag, vil tiltakene bli tillagt tilsvarende liten vekt i en helhetsvurdering av planforslaget.

FORSLAG TIL VEDTAK

Ut fra regionalplan for Rondane-Sølnkletten og kunnskap som er kommet etter at regionalplanen ble godkjent, mener Villreinnemnda for Rondane-Sølnkletten at villreinhensyn må tillegges sterk vekt i planarbeidet:

- I konsekvensvurderingene bør villrein være eget tema. Konsekvensene av planforslaget for villreinen må vurderes både i forhold til eksisterende tomtereserve inn mot villreinenes leveområder i Åmot, i forhold til samla belastning på aksene Rena-Lillehammer og presedensvirkning for regionalplanområdet som helhet, jfr. naturmangfoldlova §10.
- Fortetting i restriksjonssonen i regionalplanen må evt. skje som en omdisponering av ledige tomter i denne sonen, ikke som nye tomter.
- Det tilrås en forsiktig utbygging i reguleringsplanområdet.
- Forslag om avbøtende tiltak bør være mest mulig konkrete, og gjennomføringen bør sikres gjennom rekkefølgebestemmelser.

STYRETS BEHANDLING

Ingen merknader.

VEDTAK

Ut fra regionalplan for Rondane-Sølnkletten og kunnskap som er kommet etter at regionalplanen ble godkjent, mener Villreinnemnda for Rondane-Sølnkletten at villreinhensyn må tillegges sterk vekt i planarbeidet:

- I konsekvensvurderingene bør villrein være eget tema. Konsekvensene av planforslaget for villreinen må vurderes både i forhold til eksisterende tomtereserve inn mot villreinenes leveområder i Åmot, i forhold til samla belastning på aksene Rena-Lillehammer og presedensvirkning for regionalplanområdet som helhet, jfr. naturmangfoldlova §10.
- Fortetting i restriksjonssonen i regionalplanen må evt. skje som en omdisponering av ledige tomter i denne sonen, ikke som nye tomter.
- Det tilrås en forsiktig utbygging i reguleringsplanområdet.
- Forslag om avbøtende tiltak bør være mest mulig konkrete, og gjennomføringen bør sikres gjennom rekkefølgebestemmelser.